

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٣٨ ٢٩٨

دانشگاه تربیت مدرس
کتابخانه دانشکده علوم انسانی

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی

بررسی ویژگیهای تدریس مدرسان رشته تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد از دیدگاه دانشجویان

محمد رضا اسمعیلی

استاد راهنما

جناب آقای دکتر هاشم کوزه چیان

استاد مشاور

جناب آقای دکتر علیرضا کیامنش

شهریور ۱۳۷۸

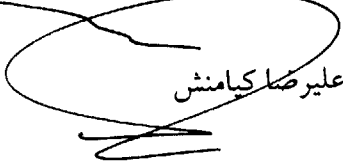
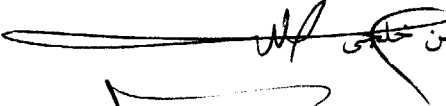
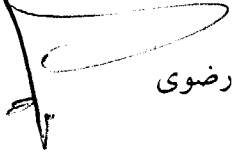

۳۸۲۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاییدیه اعضای هیئت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضاء هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای محمدرضا اسماعیلی تحت عنوان:
بررسی ویژگیهای تدریس مدرسان رشته تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد از دیدگاه
دانشجویان را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی
ارشد پیشنهاد می کنند.

اعضاء هیئت داوران

- ۱-استاد راهنما: جناب آقای دکتر هاشم کوزه چیان
- ۲-استاد مشاور: جناب آقای دکتر علیرضا کیامنش
- ۳-استاد ناظر: جناب آقای دکتر حسن خلجی
- ۴-استاد ناظر: جناب آقای دکتر محمد حسین رضوی
- ۵-نماینده شورای تحصیلات تکمیلی: جناب آقای دکتر هاشم کوزه چیان

تقدیم به

کسانی که در انجام دادن این مجموعه نقش داشته‌اند

چکیده

موضوع پژوهش حاضر، بررسی ویژگیهای تدریس مدرسان رشته تربیت بدنی کارشناسی ارشد از دیدگاه دانشجویان در دانشکده ها و گروههای تربیت بدنی کشور بوده است تا بر اساس نتایج حاصل از آن، پیشنهاد هایی برای بهبود وضعیت تدریس مدرسان و در نهایت وضعیت آموزشی رشته و مقطع صورت گیرد.

این تحقیق برای نخستین بار است که با این خصوصیات اجرا می گردد، و از نوع توصیفی است، جامعه آماری برابر با نمونه آماری شامل کلیه دانشجویان تربیت بدنی کارشناسی ارشد در ایران است. جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه و کتابخانه ای بوده است. پرسشنامه محقق ساخته بوده و از طریق محاسبه ضریب آلفا کرونباخ، پایا بودن آن تعیین گشته است. تجزیه و تحلیل داده ها از طریق آمار توصیفی شامل شمارش فراوانی و محاسبه درصد فراوانی و آمار استنباطی شامل مجذور کا به منظور تعیین معنی دار بودن اختلاف فراوانی های سوالات و دروس بوده است.

خلاصه یافته های مربوط به پاسخ پرسشهای ویژه تحقیق و دیگر یافته های تحقیق عبارتند از:

بررسی اطلاعات حاصل از پرسشنامه حاکی از آن است که میزان قدرت بیان و توانایی انتقال مفاهیم مدرسان فلسفه تربیت بدنی در حد نامناسب، مدرسان مدیریت ورزش و یادگیری حرکتی در حد مناسب، مدرسان رشد و تکامل حرکتی در حد متوسط متمایل به نامناسب، و فیزیولوژی ورزش و بیومکانیک ورزشی در حد متوسط متمایل به مناسب است.

درباره میزان مشارکت دانشجویان در فعالیتهای آموزشی می توان گفت مدرسان مدیریت ورزشی در حد مطلوب، فلسفه تربیت بدنی و یادگیری حرکتی در حد متوسط متمایل به مطلوب، رشد و تکامل حرکتی، فیزیولوژی ورزش، و بیومکانیک ورزش در حد متوسط متمایل به نامطلوب دانشجویان را در فعالیتهای آموزشی و تدریس شرکت می دهند.

بر اساس پاسخهای دانشجویان درباره میزان استفاده از طرح درس و برنامه ریزی مدرسان برای تدریس می توان گفت که مدرسان فلسفه تربیت بدنی و رشد و تکامل حرکتی در حد نامطلوبی برای

تدریس برنامه ریزی می کنند، اما برنامه ریزی مدرسان مدیریت ورزش در حد مطلوب است، و مدرسان یادگیری حرکتی در حد متوسط متمایل به مناسب و مدرسان فیزیولوژی ورزش و بیومکانیک ورزشی در حد متوسط متمایل به نامناسب است برای تدریس برنامه ریزی می کنند.

بررسی نظرات دانشجویان نشان می دهد که مدرسان در حد متوسطی دانشجویان را با اهداف هر درس آشنا کرده اند.

دانشجویان درباره میزان مناسب بودن شیوه های ارزشیابی مدرسان نظر مطلوبی ندارند به طوری که مدرسان درس فلسفه تربیت بدنی و رشد و تکامل حرکتی در حد نامناسب و مدرسان بقیه دروس در حد متوسط متمایل به نامناسب از شیوه های مناسب ارزشیابی استفاده می کنند.

برخی از ویژگیهای متفرقه مدرسان عبارتند از: تقریباً مقررات آموزشی را رعایت می کنند، میزان دوستی و صمیمیت آنها با دانشجویان مطلوب است، مدرسان وقت کافی خارج از کلاس درس در اختیار دانشجویان قرار نمی دهند، از روشهای تدریس "کاملاً مناسب" استفاده نمی کنند، تقریباً از وسایل کمک آموزشی استفاده نمی کنند.

امکانات آزمایشگاهی دانشگاهی دانشگاهها برای رشته تربیت بدنی در حد مطلوبی نیست، حتی از امکانات موجود استفاده بهینه نمی شود و امکانات به طور رضایت بخش در اختیار دانشجویان قرار نمی گیرد. دانشجویان عمدتاً از رشته تحصیلی خود رضایت دارند.

مهمترین پیشنهادهای دانشجویان برای اصلاح وضعیت آموزشی رشته و بهبود آن به ترتیب عبارت است از: گرایش کردن رشته و بکارگیری مدرسان متخصص، مجرب، و متعهد.

مهمترین پیشنهادهای دانشجویان برای داشتن مدرسانی کارآمدتر عبارت است از: استفاده از مدرسانی که شغل و حرفه اصلی آنان تدریس است، و ارزشیابی کمی و کیفی از نحوه تدریس مدرسان.

واژگان کلیدی:

تربیت بدنی، رشته، کارشناسی ارشد، تدریس، ویژگیهای تدریس، مدرسان، دانشجویان

فهرست مطالب

۱	فصل اول: طرح تحقیق
۲	مقدمه
۵	تعریف مسأله
۷	هدف ها
۷	فرضیه ها
۸	اهمیت و ضرورت انجام تحقیق
۹	روش انجام تحقیق
۱۰	محدودیت‌های تحقیق
۱۱	تعریف واژه های عملیاتی

۱۴	فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق
۱۵	مقدمه
۱۶	تربیت بدنی
۲۰	تاریخچه رشته تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد
۲۵	تدریس و ویژگیهای تدریس
۳۱	تحقیقات انجام شده در راستای این پایان نامه در داخل کشور
۴۰	تحقیقات انجام شده در راستای این پایان نامه در خارج از کشور
۴۵	نتیجه گیری

۴۶	فصل سوم: روش اجرای تحقیق
۴۷	مقدمه
۴۸	روش تحقیق
۴۹	روش و ابزار گردآوری اطلاعات
۵۵	جامعه آماری
۵۵	نمونه آماری
۵۷	روش آماری

۶۰	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق
۶۱	مقدمه
۶۲	مشخصات فردی نمونه ها (دانشجویان)
۶۷	یافته های مربوط به سوالات اصلی پرسشنامه
۱۰۷	یافته ها و پاسخهای مربوط به سوالات ویژه تحقیق

۱۱۶	فصل پنجم: خلاصه، بحث، نتیجه گیری، و ارائه پیشنهادات
۱۱۷	مقدمه
۱۱۸	خلاصه تحقیق
۱۲۱	مقایسه با تحقیقات انجام شده قبلی
۱۲۴	بحث و نتیجه گیری
۱۲۸	پیشنهادات

۱۳۱ ..... فهرست منابع

۱۳۴ ..... پیوست شماره یک

۱۳۹ ..... چکیده انگلیسی

فهرست جداول

- جدول ۱-۳) تعداد سوالات پرسشنامه ۵۱
- جدول ۲-۳) نحوه کمی کردن داده های کیفی سوالات پرسشنامه ۵۲
- جدول ۳-۳) ضریب آلفا کرونباخ گروههای مختلف سوالات پرسشنامه به طور مجزا ۵۵
- جدول ۴-۳) انطباق سوالات پرسشنامه با هر یک از اهداف ویژه تحقیق ۵۶
- جدول ۵-۳) خلاصه جامعه آماری و نمونه آماری ۵۸
- جدول ۱-۴) دانشگاه محل تحصیل دانشجویان ۶۳
- جدول ۲-۴) رشته تحصیلی دیپلم دانشجویان ۶۴
- جدول ۳-۴) جنسیت دانشجویان ۶۴
- جدول ۴-۴) وضعیت تأهل دانشجویان ۶۵
- جدول ۵-۴) رشته تحصیلی کارشناسی دانشجویان ۶۵
- جدول ۶-۴) سن دانشجویان ۶۶
- جدول ۷-۴) توزیع فراوانی مشاغل دانشجویان تربیت بدنی کارشناسی ارشد بعد از فارغ التحصیلی ۶۸
- جدول ۸-۴) توزیع فراوانی نظرات دانشجویان درباره مناسب بودن واحدهای درسی باتوجه به شغل آینده آنان ۶۹
- جدول ۹-۴) توزیع فراوانی اهداف رشته تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد از دیدگاه دانشجویان ۷۰
- جدول ۱۰-۴) الویتهای اهداف رشته به ترتیب امتیاز از دیدگاه دانشجویان ۷۱
- جدول ۱۱-۴) توزیع فراوانی نظرات دانشجویان درباره مناسب بودن واحدهای درسی باتوجه به اهداف رشته ۷۲
- جدول ۱۲-۴) توزیع فراوانی نظرات دانشجویان درباره میزان کاهش مشکلات رشته از طریق گرایش کردن آن ۷۳
- جدول ۱۳-۴) توزیع فراوانی واحدهای درسی که از طرف دانشجویان مورد کم توجهی قرار می گیرند ۷۴
- جدول ۱۴-۴) توزیع فراوانی دروس غیر ضروری تربیت بدنی دوره کارشناسی ارشد از دیدگاه دانشجویان ۷۵
- جدول ۱۵-۴) توزیع فراوانی پیشنهادهای دانشجویان برای اصلاح وضعیت آموزشی رشته ۷۶
- جدول ۱۶-۴) اولویت پیشنهادهای دانشجویان برای اصلاح وضعیت آموزشی رشته ۷۷

جدول ۴-۱۷) توزیع فراوانی میزان در دسترس بودن مدرسان در ساعات غیر درسی از دیدگاه دانشجویان.....	۷۸
جدول ۴-۱۸) توزیع فراوانی میزان رعایت مقررات آموزشی مدرسان از دیدگاه دانشجویان.....	۷۹
جدول ۴-۱۹) توزیع فراوانی میزان استفاده کردن مدرسان از روشهای مناسب تدریس از دیدگاه دانشجویان.....	۸۰
جدول ۴-۲۰) توزیع فراوانی میزان دوستی و صمیمیت مدرسان با دانشجویان.....	۸۱
جدول ۴-۲۱) توزیع فراوانی میزان استفاده کردن مدرسان از وسایل کمک آموزشی از دیدگاه دانشجویان.....	۸۲
جدول ۴-۲۲) توزیع فراوانی میزان موجود بودن وسایل آزمایشگاهی در دانشگاه از دیدگاه دانشجویان.....	۸۳
جدول ۴-۲۳) توزیع فراوانی پیشنهادهای دانشجویان برای داشتن مدرسانی کارآمدتر.....	۸۴
جدول ۴-۲۴) اولویت پیشنهادهای دانشجویان برای داشتن مدرسانی کارآمدتر.....	۸۵
جدول ۴-۲۵) توزیع فراوانی موضوعهای پایان نامه دانشجویان تربیت بدنی در کارشناسی ارشد.....	۸۶
جدول ۴-۲۶) توزیع فراوانی میزان رضایت دانشجویان از رشته تحصیلی شان.....	۸۷
جدول ۴-۲۷) توزیع فراوانی میزان اهمیت دروس تخصصی تربیت بدنی کارشناسی ارشد از دیدگاه دانشجویان.....	۸۸
جدول ۴-۲۸) توزیع فراوانی میزان قدرت بیان و انتقال مفاهیم مدرسان.....	۸۹
جدول ۴-۲۹) توزیع فراوانی میزان توانایی تفهیم مطالب توسط مدرسان با استفاده از مثالهای کافی و روشن.....	۹۰
جدول ۴-۳۰) توزیع فراوانی میزان نظم و پیوستگی مدرسان در ارائه مطالب.....	۹۱
جدول ۴-۳۱) توزیع فراوانی میزان شرکت دادن دانشجویان در فعالیتهای کلاسی مدرسان.....	۹۲
جدول ۴-۳۲) توزیع فراوانی میزان پذیرش اعمال نظرات دانشجویان در تدریس توسط مدرسان.....	۹۳
جدول ۴-۳۳) توزیع فراوانی میزان کمک مدرسان به دانشجویان در حل مشکلات درسی.....	۹۴
جدول ۴-۳۴) توزیع فراوانی میزان برنامه ریزی فعالیتهای آموزشی از قبل توسط مدرسان.....	۹۵
جدول ۴-۳۵) توزیع فراوانی میزان مشخص کردن حجم درس در ابتدای هر جلسه توسط مدرسان.....	۹۶
جدول ۴-۳۶) توزیع فراوانی میزان مشخص کردن حجم درس در ابتدای هر دوره توسط مدرسان.....	۹۷
جدول ۴-۳۷) توزیع فراوانی میزان آشنا کردن دانشجویان با اهداف درس توسط مدرسان.....	۹۸
جدول ۴-۳۸) توزیع فراوانی میزان آغاز کردن درس با توجه به معلومات قبلی دانشجویان توسط مدرسان.....	۹۹
جدول ۴-۳۹) توزیع فراوانی میزان مشخص کردن نحوه ارزشیابی از فعالیتهای علمی دانشجویان توسط مدرسان.....	۱۰۰

- جدول ۴-۴۰) توزیع فراوانی میزان به عمل آوردن ارزشیابی مرحله ای بعد از هر قسمت از درس توسط
مدرسان ۱۰۱
- جدول ۴-۴۱) توزیع فراوانی میزان استفاده کردن مدرسان از ارزشیابی مناسب در پایان دوره ۱۰۲
- جدول ۴-۴۲) توزیع فراوانی میزان به عمل آوردن ارزشیابی از آموخته های هر جلسه توسط مدرسان ۱۰۳
- جدول ۴-۴۳) توزیع فراوانی میزان برخوردار بودن مدرسان از دانش علمی روز ۱۰۴
- جدول ۴-۴۴) توزیع فراوانی میزان استفاده کردن مدرسان از اطلاعات علمی جدید در تدریس ۱۰۵
- جدول ۴-۴۵) توزیع فراوانی میزان تلاش مدرسان برای کاربردی بودن مطالب درسی ۱۰۶
- جدول ۴-۴۶) توزیع فراوانی میزان قدرت بیان و توانایی انتقال مفاهیم مدرسان ۱۰۸
- جدول ۴-۴۷) توزیع فراوانی میزان مشارکت دانشجویان در فعالیت تدریس ۱۱۰
- جدول ۴-۴۸) توزیع فراوانی میزان برنامه ریزی مدرسان با توجه به طول مدت کلاس ۱۱۲
- جدول ۴-۴۹) توزیع فراوانی میزان تحقق اهداف هر درس توسط مدرس مربوطه ۱۱۴
- جدول ۴-۵۰) توزیع فراوانی میزان مطلوب بودن ارزشیابی نهایی مدرسان از فعالیتهای دانشجویان ۱۱۶

فهرست نمودارها

- نمودار ۴-۱) مشاغل احتمالی دانشجویان تربیت بدنی کارشناسی ارشد بعد از فارغ التحصیلی ۶۷
- نمودار ۴-۲) نظرات دانشجویان درباره مناسب بودن واحدهای درسی باتوجه به شغل آینده آنان ۶۸
- نمودار ۴-۳) نظرات دانشجویان درباره مناسب بودن واحدهای درسی باتوجه به اهداف رشته ۷۱
- نمودار ۴-۴) نظرات دانشجویان درباره میزان کاهش مشکلات رشته از طریق گزینشی کردن آن ۷۲
- نمودار ۴-۵) میزان در دسترس بودن مدرسان در ساعات غیر درسی از دیدگاه دانشجویان ۷۷
- نمودار ۴-۶) میزان رعایت مقررات آموزشی مدرسان از دیدگاه دانشجویان ۷۸
- نمودار ۴-۷) میزان استفاده کردن مدرسان از روشهای مناسب تدریس از دیدگاه دانشجویان ۷۹
- نمودار ۴-۸) میزان دوستی و صمیمیت مدرسان با دانشجویان ۸۰
- نمودار ۴-۹) میزان استفاده کردن مدرسان از وسایل کمک آموزشی از دیدگاه دانشجویان ۸۱
- نمودار ۴-۱۰) میزان موجود بودن وسایل آزمایشگاهی در دانشگاه از دیدگاه دانشجویان ۸۲
- نمودار ۴-۱۱) میزان رضایت دانشجویان از رشته تحصیلی شان ۸۶

فصل اول

کلیات تحقیق

- مقدمه
- تعریف مسأله
- هدف ها
- فرضیه‌ها
- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق
- روش انجام تحقیق
- محدودیتهای تحقیق
- تعریف واژه های عملیاتی